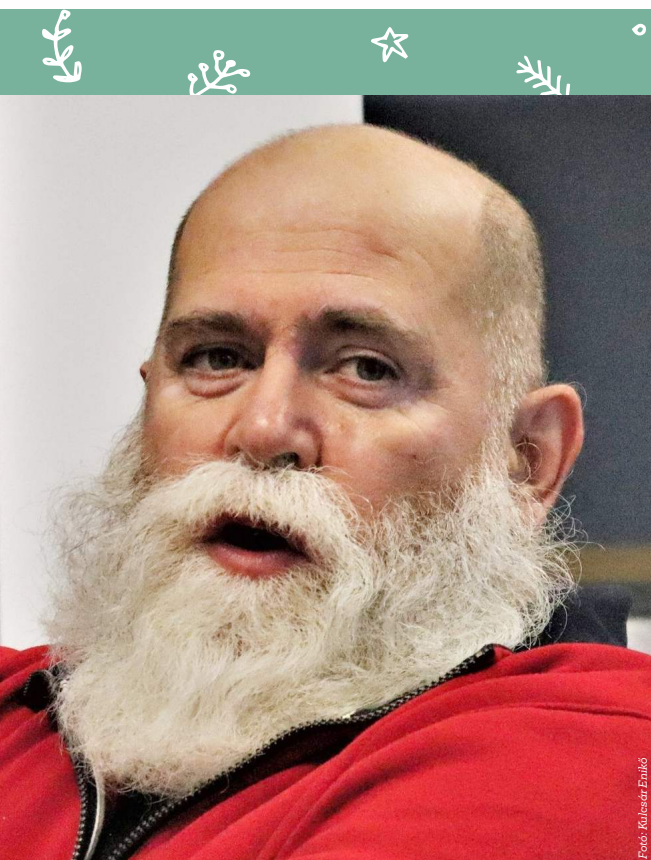

„Azon dolgozunk, hogy ez a ház az olvasáskultúra alapintézménye legyen Szekszárdon és a vármegyében”

Most már belátható távolságban van a szekszárdi Tudásközpont megnyitása, amelybe nemsokára beköltözik az Illyés Gyula Könyvtár is. Az intézmény igazgatójával, **Liebhauser Jánossal** beszélgettünk.

Szekszárdnak évtizedek óta szüksége volt már egy új könyvtári épületre. Egy több mint tíz évvel ezelőtti helyi könyvtárépítészeti szimpóziumon azt mondta, hogy a jelenlegi könyvtár inkább raktár, mint közösségi tér. Miként jellemezné a korábbi időszakot így a célhoz közel, a beköltözés előtt pár hónappal?

Az említett szakmai eseménynek a legfontosabb gondolata az volt, hogy a könyvtárnak mint fogalomnak kikerülhetetlen része, hogy épületben van. A könyvtár találkozóhely, a könyvtárba emberek inspirálódnak, alkotni, találkozni, tanulni érkeznek. Az internet sok mindent változtat meg, alakít a mindennapi működésünkben, de nem gondolom, hogy abba a világba jutottunk el, hogy az emberek ne

akarnának személyesen találkozni. Ha a könyvtár épülete nem alkalmas egy ilyen integratív, közösségteremtő szerepre, akkor egyéb tevékenysége sem fog jól működni, és itt nemcsak a városi könyvtárakra gondolok, hanem a KSZR-települések szolgáltató helyeit is ide kapcsolnám. Az épület milyensége elengedhetetlen, ez volt tehát az alapgondolata a 2011-es szimpóziumnak. Szokták mondani, hogy a mostani könyvtárépületünk rossz, de aki tervezte, az azt tette akkor, amit kértek tőle. Ez egy színvonalasan megépített könyvtár volt, az 1950–60-as évek szellemének megfelelően, nyilván teljesen más prioritásokkal. Viszont erről hamar kiderült, hogy nem jó, hiszen nincsenek benne szabadterek, ez tényleg egy nagy raktárépület. Éppen az előbb említettek miatt az új épületünk kialakítása hatalmas felelőséget

ró ránk, könyvtárosokra, hogy miként lehet majd ezt a Tudásközpontot ötven év múlva is a 21. századi körülményeknek megfelelően működtetni, ami legyen jó és aktuális akkor is. Legyen továbbá kultúrát támogató, kulturális közeget inspiráló, hozzon létre közösségeket, legyen a tanulás alaphelyszíne, ahol az emberek találkozhatnak. Ennek az épületnek mindig vonzónak kell lennie, hogy az emberek oda akarjanak betérni.

Igen hosszú volt a tervezési fázis is, és itt nem csak az utóbbi évekre gondolok...

A politika, a városvezetés lassan fogadta el, hogy itt valóban szükség van új könyvtárra. Az 1961-es indulás első évtizede után már látszott, hogy nem jó az épület. 1990 után a megye négyszer írt ki terv-

Fotó: Illyés Gyula Könyvtár

pályázatot, hogy lehessen új könyvtárban gondolkodni, de ezek a tervek mindig elhaltak. Amikor mi a már említett könyvtárépítészeti eseményt megszerveztük, akkor annak egy gegje volt, hogy a korábbi tervpályázatok kiemelt díjas terveit, 12 tervet kiállítottuk közterekbe a nagyközönségnek, hogy lássák, mi az, ami nem valósult meg. Az nagyon fontos feladata volt az elmúlt évtizedek könyvtári vezetésének, hogy szinten tartsák az igényt, hogy igen, szükség van egy jó könyvtárra a városban. Ahhoz, hogy idáig eljussunk, óriási kitartás kellett. Az évtizedek alatti küszködéseknek az is eredménye lett, hogy nekem és az elődeimnek is voltak kapcsolatai tervezőkkel, így valamennyire megtanultunk az építésszek fejével gondolkodni, és voltak olyan építésszek is, akik a hosszú folyamat során megtanultak kicsit könyvtáros fejjel is gondolkodni, így könnyebben tudtunk közös nyelvet beszélni.

Mikor látták, hogy végre realizálódhat a sokszor megfogalmazott igény?

Nagy szerencse, hogy amikor 2016 körül a Modern Városok Program lehetősége felmerült, amelynek ugye az alapja az volt, hogy a települések rakják ki az asztalra, hogy milyen fejlesztési terveik vannak talonban, akkor került a miniszterelnök elé az itteni könyvtárépítés terve, hiszen ekkor a kezünkben volt már egy szakmai koncepció. Az is szerencsés volt, hogy az első terveket egy szekszárdi építésziroda készítette, és amikor felmerült az új épület lehetősége, akkor ismét együtt tudtunk velük dolgozni, egy kis városban így összeérték a szálak. Nem mondhatom azt, hogy nekünk, könyvtárosoknak, ne lett volna szerepünk abban, hogy milyen tervek szülessenek

a Tudásközpont kapcsán, így a felelősség iszonyú erővel van rajtam, hogy ha valami nem működik majd az új épületben, abban én is hibás lehetek. Ami nehézsége a folyamatot, hogy itt, ugye, két intézményről beszélünk, hiszen az épületbe velünk együtt a levéltár is beköltözik majd.

A tervek, elgondolások aktualizálására milyen időkeretek voltak?

Az építészeti koncepció kidolgozására nem úgy volt idő, ahogy szerettük volna. Korábbi példákat látva, vannak olyan európai könyvtárak, amelyeknél csak a koncepció megformálása évekig tart. A mi esetünkben itt hónapokról beszélhetünk csupán. Ez azt jelentette, hogy hetente kellett stratégiai döntéseket meghozni, amelyek után már nem lehetett újabb vitákat nyitni. Született egy kompromisszum, amely azzal is járt, hogy a ház, nem feltétlenül az, amelyikről évtizedeken át álmodtunk, természetesen jó lesz, de minden igényünket nem fogja megoldani, a tervezéskor nyilvánvalóan az akkori legjobb tudásunk szerint döntöttünk. A kollégákkal ebben az intenzív tervezési folyamatban is párbeszédet kellett fenntartanunk, hogy az ő véleményük is megjelenhessen. Voltak éjszakáim, amikor arra riadtam fel, hogy tologatom a falakat álomban. Aztán egyszer csak nagyjából másfél évre leállt

a folyamat, 2018-ban lett egy tervünk, majd 2021-ben indultunk újra. Ezalatt a kormányzat átnézte a körülményeket, a terveket, a költségeket, érkeztek kérdések, majd a válaszokkal, ezeknek megfelelően módosultak a tervek, aztán elindult az építkezés.

Vezetőként, könyvtárosként mihez ragaszkodott a tervek készítésekor?

A koncepciót meghatározta a hibrid létünk, hogy két olyan intézmény kerül az épületbe, amelyek működése távol áll egymástól, hiszen más a közösségünk, a szolgáltatásaink. A koncepcióban benne volt, hogy kell a közös nevező, ezért is hangsúlyosan kerültek be közösségi terek az épületbe, és ahhoz mindkét intézmény ragaszkodott, hogy ezekbe közvetlen bejárásunk legyen. A közösségi tereket

építészeti tartalommal kellett megtölteni, fontosnak gondoltam, hogy ne egy, hanem sok oktatóterem jöjjön létre, vagy ha egy nagy létrejön, az legyen multifunkcionális. Lényeges volt, hogy a sokféle hasznosítás, a rugalmasság lehetősége is legyen benne. Szintén fontos szempont, amit mindenképpen hangsúlyoznék, hogy itt a korábbi helyünkkel szemben a kollégáknak lesznek olyan terei, irodái, ahol fel tudnak készülni a napi munkára, hiszen sokunknak korábban csak olvasói terekben volt helye, saját irodáik nem voltak. Hangsúlyos volt, hogy a könyvtár jól automatizált legyen, így sokkal többet tudunk majd foglalkozni az olvasóval, nem kell mindig a rutinfela-

Foto: Illyés Gyula Könyvtár

datokat ellátni, mert például az automata könyvkölcsönzés majd elvégzi a dolgát. Ezzel a lehetőséggel sokkal több felelősségünk lesz a meglévő közösségeink erősítésében, abban, hogy még több csoport találjon helyet nálunk, illetve még több módon tudjunk majd megszólítani embereket. Szerettem volna, hogy legyen az épületben önállóan működtethető kávéház, ennek a lehetősége meg is van, ahogy az is, hogy helyet kapjon a házban könyvesbolt, ennek van szekszárdi sajátossága is, mégpedig az, hogy a városban jelenleg nincs igazán minőségi könyvesbolt. Végül, de nem utolsósorban fontos szempont volt, hogy ez egy energiatakarékos épület legyen, hogy a zöldelvárásoknak meg tudjon felelni. Az épület tetején lévő napelemek az éves áramfelhasználás 90 százalékát megtermelik majd. Nagyon erős zöldgesztusok vannak benne, például egy élő zöldfal, de már most rengeteg növény, virág kerül az épületbe. Az IFLA zöldkönyvtári díjunk is irányadó volt, ez például erős inspiráció volt a használatbavétel tekintetében.

A szolgáltatások terén mivel tud többet biztosítani az épület az olvasóknak?

A gyerekkönyvtárunk egy külön épületben működött korábban, ez végre fizikailag is része lesz a könyvtárnak. Az ifjúsági korosztálynak helyet kellett találni az épületben, mivel a terek rugalmasak, ez megoldható, lesz számukra saját alkotóhely. Lehet majd nagyrendezvényeket szervezni, eddig a legnagyobb eseményeink létszáma 60 fő körül mozgott általában, most lesz egy olyan termünk, hogy ha mindent kinyitunk, akkor 200 főt tudunk majd leültetni. Így aztán meglesz a lehetősége országos

Foto: Illyés Gyula Könyvtár

szakmai konferenciák, fesztiválok megszervezésének is. Hozzáteszem, már most keresnek bennünket jövőbeni nagyrendezvények kapcsán. Ha jó az épület, nyilván majd generálja ezeket a megkereséseket, ahogy tapasztalatból és a kollégák elmondásaiból is tudom, hogy a pécsi Tudásközpont épülete is ilyen, mert már sokan ismerik és ki tudják használni a multifunkcionalitását. Most már azt is ki tudom mondani, hogy jó lenne hamarosan a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlését is megrendezni.

A tényleges költözés, illetve a könyvtár nyitása 2024-ben valósul majd meg, ilyen hosszú várakozás után, ez már tényleg rövid idő. Mi férhet még bele a jövő évbe?

Ha január végén elkezdünk költözni, akkor két-három hónapig ez biztos eltart majd, a folyamat hatalmas fizikai munka lesz. Ahhoz, hogy a tervezetteket tartani tudjuk, heti öt napon keresztül folyamatosan mennie kell majd a teherautóknak a dokumentumokkal, ebben nyilván egy költöztető partner segít majd. Május-júniusban ténylegesen vége lehet a költözésnek, akkor már egy országos rendezvény várha-

tó itt, ami a KönyvtárMozi országos találkozója lesz, ennek megrendezése számunkra nagy megtiszteltetés. 2024-ben nyilván nagyon sokan meg akarják majd nézni az új épületet. A kollégákkal meg kell tanítanunk majd mindenkinek az új könyvtári működést, sok oktatást tervezünk az olvasóknak. A legfontosabb célunk, hogy bármit is csináljunk, az az olvasáskultúrát szolgálja. Azon dolgozunk, hogy ez a ház az olvasáskultúra alapintézménye legyen Szekszárdon és a vármegyében.

Szeifer Csaba

